

УДК 378.018.43:004.8

DOI 10.31865/2077-1827.2(110)2026.361512

**THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE
EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER DISTANCE LEARNING CONDITIONS**

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Ольга Сипченко

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: sypchenko.olha@gmail.com
ORCID 0000-0003-2476-8092
Research ID: E-2095-2018
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Olha Sypchenko

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: sypchenko.olha@gmail.com
ORCID 0000-0003-2476-8092
Research ID: E-2095-2018
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

Наталія Гарань

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Nataliia Haran

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

Ілля Морозов

керівник виробничого підприємства
E-mail: korpan34@gmail.com
ORCID 0009-0008-6011-4153
Україна

Illia Morozov

Manager of a manufacturing enterprise
E-mail: korpan34@gmail.com
ORCID 0009-0008-6011-4153
Ukraine

ABSTRACT

The article provides a theoretical analysis of the use of artificial intelligence technologies in the educational process of higher education institutions in the context of distance learning. The relevance of the study is driven by the rapid digital transformation of the educational environment, the growing role of intelligent digital tools, and the need to enhance the quality, efficiency, and adaptability of the educational process in contemporary socio-political conditions. The study examines the concept of “artificial intelligence” in accordance with international and national approaches, identifies its functional capabilities in educational activities, and outlines its potential for use in distance learning.

Within the framework of the study, the main directions of applying artificial

intelligence technologies in higher education institutions are identified, including the personalization of learning, automation of assessment, support of educational activities, analytics and forecasting of educational outcomes, development of an interactive learning environment, as well as the formation of students' digital and AI competencies. The study demonstrates that the use of AI technologies contributes to increased motivation, individualization of educational trajectories, and optimization of the learning process, especially in a distance learning environment.

The authors identify key challenges associated with the implementation of artificial intelligence technologies, including the insufficient level of students' digital competence, difficulties in critically evaluating AI-generated outputs, risks of academic dishonesty, limitations of algorithmic models, as well as ethical, technical, and organizational issues. It is emphasized that the effective use of artificial intelligence in the educational process requires a comprehensive approach that combines technological innovation with pedagogical support, the development of digital literacy, and adherence to the principles of academic integrity.

The findings suggest that the integration of artificial intelligence technologies into the educational process of higher education institutions, when implemented in a pedagogically sound manner, contributes to improving the quality of learning, developing individualized educational trajectories, and enhancing students' readiness for professional activity in a digital society.

Key words: *digitalization of education, digital competence, higher education students, artificial intelligence, artificial intelligence technologies, educational process, higher education institutions, distance learning.*

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується інтенсивною цифровою трансформацією освітнього процесу, що зумовлено активним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій та переходом до дистанційних форм навчання. Одним із провідних напрямів цієї трансформації є використання технологій штучного інтелекту, які суттєво змінюють підходи до організації навчання, забезпечуючи персоналізацію освітнього процесу, автоматизацію стандартних завдань і підвищення ефективності взаємодії між учасниками освітнього середовища. Дослідження сучасних учених засвідчують, що інтеграція штучного інтелекту в освітній процес закладу вищої освіти (далі – ЗВО) розглядається як ключовий чинник досягнення цілей цифрової трансформації та модернізації освітніх систем. Крім того, у науковому дискурсі підкреслюється, що штучний інтелект (далі – ШІ) уже не є технологією майбутнього, а активно впливає на навчальну, наукову та організаційну діяльність університетів.

Водночас широке впровадження технологій штучного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти супроводжується низкою проблем і викликів, пов'язаних із необхідністю переосмислення традиційних педагогічних підходів, забезпечення академічної доброчесності, формування цифрової грамотності та розвитку нових моделей взаємодії між здобувачами освіти і технологічними системами. Наукові дослідження свідчать про формування нових практик співпраці людини та штучного інтелекту, що змінюють роль викладача та студента в освітньому процесі. Поряд із цим актуалізується необхідність

розроблення методологічних засад ефективного та етичного використання технологій штучного інтелекту в умовах дистанційного навчання, що зумовлює потребу в подальших наукових розвідках у зазначеному напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури засвідчує стрімке зростання кількості досліджень, присвячених проблемі використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти. Зазначена проблематика активно розробляється в межах міждисциплінарного дискурсу, що поєднує педагогіку, освітні технології, когнітивну психологію, інформаційно-комунікаційні технології та комп'ютерні науки. Особливої актуальності вона набула в умовах поширення дистанційного навчання, що зумовило необхідність пошуку інноваційних інструментів для підвищення ефективності освітнього процесу. Сучасні дослідження підкреслюють значний потенціал технологій штучного інтелекту в забезпеченні персоналізації навчання, автоматизації оцінювання та підтримки навчальної аналітики, що сприяє підвищенню якості освіти та розвитку цифрової компетентності здобувачів вищої освіти.

Так, у фундаментальному огляді німецького дослідника О. Zawacki-Richter та співавторів здійснено систематизацію напрямів використання штучного інтелекту у вищій освіті, зокрема визначено такі ключові сфери, як адаптивне навчання, автоматизоване оцінювання, інтелектуальні навчальні системи та освітня аналітика. Автори наголошують на домінуванні досліджень, орієнтованих на підтримку навчального процесу студентів (Zawacki-Richter et al., 2019). Важливими для нашого дослідження є також праці зарубіжних учених W. Holmes, M. Bialik та C. Fadel, у яких розкрито можливості штучного інтелекту для трансформації освітніх систем, зокрема через впровадження інтелектуальних тьюторів, систем підтримки прийняття рішень і персоналізованих освітніх траєкторій (Holmes et al., 2019).

Цікавими для нашої роботи є результати досліджень, присвячених практичному впровадженню генеративного штучного інтелекту в освітній процес університетів. Зокрема, у роботах D. Ifenthaler та інших учених розглядаються особливості використання аналітики навчання та штучного інтелекту для моніторингу освітніх результатів і підтримки прийняття педагогічних рішень (Ifenthaler & Yau, 2020). У дослідженнях М. Sukurova акцентовано увагу на ролі штучного інтелекту як інструменту співпраці між студентом і технологічною системою, що змінює традиційну модель взаємодії в освітньому процесі (Sukurova et al., 2019).

Окрему групу становлять дослідження, спрямовані на аналіз використання генеративних моделей штучного інтелекту, зокрема ChatGPT, у навчанні здобувачів вищої освіти. Так, у публікації Е. Kasneci та інших науковців розглянуто потенціал і ризики застосування ChatGPT у вищій освіті, зокрема для створення навчального контенту, підтримки письмових робіт і формування індивідуалізованого зворотного зв'язку (Kasneci et al., 2023). Подібні результати представлено у дослідженні М. Sallam, де узагальнено досвід використання ChatGPT як інструменту навчання, що сприяє розвитку критичного мислення та академічних навичок студентів (Sallam, 2023).

Проблематика використання технологій штучного інтелекту в освітньому

процесі активно досліджується українськими науковцями, зокрема в контексті цифрової трансформації вищої освіти, розвитку цифрової компетентності та впровадження інноваційних освітніх технологій. Сучасні дослідження засвідчують поступовий перехід від теоретичного осмислення ролі штучного інтелекту до аналізу практичних аспектів його застосування в освітньому середовищі.

Зокрема, у дослідженні О. Спіріна та інших науковців розглянуто можливості використання інструментів штучного інтелекту типу Deep Research AI (Artificial Intelligence) у науково-педагогічній діяльності. Автори детально аналізують функціональні можливості таких систем, зокрема автоматизований пошук, обробку та синтез наукової інформації, а також визначають їх потенціал для розвитку критичного мислення здобувачів освіти і підтримки дослідницької діяльності викладачів. Особливу увагу приділено оцінюванню якості результатів, згенерованих різними AI-моделями, що свідчить про практичну спрямованість дослідження (Спірін та ін., 2025)

Важливими для нашої роботи є також результати досліджень учених, присвячених аналізу використання генеративного штучного інтелекту для розвитку цифрової компетентності науково-педагогічних працівників. У роботі В. Олексюка та ін. здійснено бібліометричний аналіз публікацій баз Scopus і Web of Science, що дозволило визначити основні напрями досліджень у цій сфері, серед яких: використання генеративних моделей (зокрема ChatGPT), розвиток цифрової грамотності, а також методичні й етичні аспекти впровадження штучного інтелекту в освітній процес (Олексюк та ін., 2025).

Окрему увагу привертають дослідження, спрямовані на практичне впровадження штучного інтелекту в освітній процес українських закладів вищої освіти. Зокрема, у межах проєкту COUL розглянуто використання AI-технологій у міждисциплінарних освітніх проєктах, включаючи створення прототипів інтелектуальних навчальних систем, адаптивних тьюторів і застосування технологій розпізнавання образів у навчанні математики (Bodnenko et al., 2025). Результати дослідження підтверджують ефективність використання штучного інтелекту для розвитку командної роботи, цифрової взаємодії та дослідницьких навичок здобувачів.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчує, що проблема використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти є актуальною, багатоаспектною та потребує подальшого теоретичного осмислення і практичного дослідження. Незважаючи на значну кількість наукових праць, недостатньо розробленими залишаються питання системного впровадження технологій штучного інтелекту в умовах дистанційного навчання та оцінювання впливу на якість освітнього процесу і рівень сформованості цифрової компетентності здобувачів вищої освіти.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті передбачає теоретичний аналіз проблеми використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання, узагальненні їх функціональних можливостей, а також виявленні переваг і недоліків.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Актуальність порушеної проблематики

ґрунтується на стратегічних орієнтирах державної політики України у сфері цифрової трансформації освіти, що відображені у низці нормативно-правових документів, зокрема: Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стратегії розвитку вищої освіти на 2022–2032 роки, Концепції державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року, Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, Концепції розвитку цифрових компетентностей, а також Рамці цифрової компетентності для громадян України (DigCompUA). Зазначені документи визначають пріоритети цифровізації освітнього середовища, впровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, а також розвиток цифрової компетентності учасників освітнього процесу. У цьому контексті технології штучного інтелекту розглядаються як перспективний інструмент цифрової трансформації освіти, що забезпечує підвищення якості, доступності та адаптивності освітнього процесу до сучасних викликів.

В умовах сучасних соціально-політичних викликів, пов'язаних із воєнними діями на території України, дистанційне навчання стало домінуючим форматом організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Це, у свою чергу, актуалізувало необхідність пошуку нових підходів до забезпечення якості освіти, підтримки академічної мотивації та розвитку цифрової компетентності здобувачів. Одним із таких інструментів виступають технології штучного інтелекту, які відкривають нові можливості для оптимізації навчального процесу, зокрема через персоналізацію освітніх траєкторій та забезпечення інтерактивної взаємодії між учасниками освітнього процесу (Гарань та ін., 2024).

У межах дослідження ми спираємося на визначення поняття «штучний інтелект», подане в Концепції державної цільової науково-технічної програми використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року. Відповідно до зазначеного нормативного документу, штучний інтелект трактується як «організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів дослідження і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань» (Концепція, 2024).

Під технологіями штучного інтелекту розуміємо сукупність цифрових інструментів і систем, що здатні виконувати когнітивні функції, притаманні людині, зокрема аналіз даних, обробку природної мови, генерацію контенту та підтримку прийняття рішень (OECD, 2023; UNESCO, 2021). Згідно з міжнародними підходами, системи штучного інтелекту здатні створювати прогнози, рекомендації та рішення, що впливають на реальні або віртуальні середовища, а також виконувати завдання, які традиційно потребують людського інтелекту. До найбільш поширених інструментів, що використовуються в освітньому процесі закладів вищої освіти, належать: генеративні мовні моделі (наприклад, ChatGPT), інтелектуальні навчальні системи, адаптивні освітні платформи, системи автоматизованого оцінювання та навчальної аналітики, які забезпечують персоналізацію навчання та підтримку

освітньої діяльності (Garzón et al., 2025; UNESCO, 2021).

У контексті нашого дослідження зазначене визначення конкретизується через освітню площину та розглядається як основа для використання інтелектуальних цифрових інструментів, що забезпечують автоматизацію, персоналізацію та аналітичну підтримку освітнього процесу в умовах дистанційного навчання.

З огляду на це, доцільним є детальний розгляд функціональних можливостей і практичного застосування технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти. Водночас слід зауважити, що впровадження AI-технологій супроводжується як значним потенціалом для модернізації освітнього середовища, так і низкою викликів, що потребують наукового осмислення та методичного врегулювання. Поширення дистанційних форм навчання, зумовлене військовими діями, актуалізувало потребу у використанні інтелектуальних систем, здатних підтримувати викладача, оптимізувати освітній процес і забезпечувати нову якість взаємодії між учасниками освітнього середовища (Гарань & Сипченко, 2025). Водночас, попри наявність певних обмежень, використання технологій штучного інтелекту відкриває широкий спектр переваг, які суттєво трансформують зміст і організацію освітнього процесу в умовах дистанційного навчання (див. Рис. 1).

Рис. 1. Переваги використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання

Як представлено на Рис. 1, використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання забезпечує комплекс взаємопов'язаних переваг, що охоплюють як організаційний, так і дидактичний рівні. Ключовою з них є персоналізація навчання, яка реалізується завдяки здатності інтелектуальних алгоритмів аналізувати індивідуальні освітні траєкторії здобувачів, їхній рівень підготовки, стиль навчання та наявні прогалини у знаннях. Це дозволяє формувати адаптивні рекомендації, диференційовані завдання та індивідуальні маршрути опанування навчального матеріалу, що сприяє підвищенню мотивації, залученості та результативності навчальної діяльності.

Важливим напрямом є автоматизація оцінювання, що передбачає використання AI-технологій для перевірки тестових і письмових робіт, а також забезпечення оперативного зворотного зв'язку. Це, у свою чергу, сприяє оптимізації навчального процесу та зменшенню навантаження на викладача. Поряд із цим вагому роль відіграє підтримка навчальної діяльності, яка реалізується через використання AI-асистентів, здатних пояснювати навчальний матеріал, відповідати на запитання та генерувати навчальні завдання, забезпечуючи безперервну освітню взаємодію в умовах дистанційного навчання.

Окрему групу переваг становлять аналітика та прогнозування, що дозволяють здійснювати моніторинг навчального прогресу здобувачів освіти, виявляти труднощі у засвоєнні матеріалу та прогнозувати ризики зниження академічної успішності. Це створює передумови для своєчасного коригування освітнього процесу. Водночас важливим аспектом є інтерактивність освітнього середовища, яка забезпечується через використання віртуальних лабораторій, симуляторів, чат-ботів та інших цифрових ресурсів, що сприяють реалізації практико-орієнтованого навчання навіть у дистанційному форматі.

Узагальнюючи, слід зазначити, що використання технологій штучного інтелекту сприяє також розвитку цифрової та AI-компетентності здобувачів освіти, зокрема формуванню навичок критичного мислення, аналізу інформації та відповідального використання інтелектуальних систем. Це забезпечує не лише підвищення якості освітнього процесу, а й підготовку здобувачів до ефективної професійної діяльності в умовах цифрового суспільства.

Разом із тим, попри очевидні переваги та значний потенціал використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти, їх запровадження не є однозначно позитивним і потребує комплексного наукового аналізу. Надмірна акцентуація виключно на позитивних аспектах може призвести до фрагментарного розуміння ролі AI-технологій у сучасному освітньому середовищі. У зв'язку з цим важливим є врахування можливих обмежень, ризиків та суперечностей, що супроводжують їх використання, особливо в умовах дистанційного навчання, де цифрові інструменти виступають основним засобом освітньої взаємодії.

Такий підхід дозволяє забезпечити об'єктивність дослідження, визначити баланс між інноваційними можливостями та потенційними загрозами, а також сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо ефективного і безпечного використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі. З огляду на зазначене, доцільним є розгляд ключових недоліків і викликів, пов'язаних із

впровадженням AI-технологій у практику дистанційного навчання (див. Рис. 2).

Рис. 2. Недоліки використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання

Як представлено на Рис. 2, використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі ЗВО в умовах дистанційного навчання супроводжується низкою суттєвих обмежень і викликів, що впливають на якість навчальної діяльності та потребують системного педагогічного врегулювання.

Одним із ключових є недостатній рівень сформованості цифрової та AI-компетентності здобувачів освіти, що проявляється у труднощах роботи з інтелектуальними інструментами, виборі релевантних ресурсів і недостатньому розумінні принципів функціонування AI-систем. Це знижує ефективність їх використання та обмежує можливості навчального процесу.

Вагомою проблемою є складність критичного оцінювання результатів, згенерованих штучним інтелектом. Здобувачі освіти не завжди здатні перевірити достовірність отриманої інформації, що може призводити до поверхневого засвоєння знань і формування хибних уявлень. Поряд із цим актуалізується проблема зниження рівня самостійності, оскільки використання готових відповідей і підказок AI-систем може сприяти залежності від технологій та послабленню навичок критичного й творчого мислення.

Суттєвим викликом є також ризики академічної недоброчесності, пов'язані з використанням генеративних моделей для створення навчальних робіт, їх перефразування або обходу систем перевірки. Це ускладнює процес

об'єктивного оцінювання результатів навчання та потребує впровадження нових механізмів контролю й верифікації автентичності виконаних завдань.

Окрему групу становлять обмеження алгоритмічних моделей, які не завжди здатні глибоко інтерпретувати зміст навчального матеріалу, особливо в гуманітарних дисциплінах. Використання статистичних шаблонів може призводити до формального аналізу, недооцінювання нестандартних рішень і, відповідно, ризику необ'єктивного оцінювання.

Не менш важливими є етичні, технічні та організаційні виклики, зокрема ризики порушення приватності та безпеки даних, наявність алгоритмічних упереджень, а також недостатня прозорість прийняття рішень AI-системами. В умовах дистанційного навчання ці ризики посилюються, оскільки значна частина освітньої взаємодії відбувається в цифровому середовищі. Крім того, надмірна автоматизація може призводити до зниження ролі викладача як носія експертного знання та наставника, що суперечить гуманістичним засадам освіти.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Сучасний етап розвитку вищої освіти, зумовлений цифровою трансформацією та стрімким поширенням технологій штучного інтелекту, актуалізує необхідність переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. У ході дослідження встановлено, що використання технологій штучного інтелекту виступає вагомим чинником модернізації освітнього середовища, сприяючи персоналізації навчання, автоматизації освітніх процесів, розвитку інтерактивності та підвищенню ефективності освітньої діяльності здобувачів вищої освіти. Визначено, що інтелектуальні системи забезпечують нові можливості для адаптації освітніх траєкторій, аналітики навчальних результатів та підтримки індивідуального освітнього поступу.

Водночас результати дослідження засвідчили, що впровадження технологій штучного інтелекту супроводжується низкою суттєвих викликів, серед яких недостатній рівень цифрової та AI-компетентності здобувачів освіти, складність критичного оцінювання результатів, згенерованих інтелектуальними системами, ризики академічної недоброчесності, обмеженість алгоритмічних моделей у глибинному розумінні змісту, а також етичні та організаційні проблеми. Установлено, що надмірна автоматизація освітніх процесів може призводити до зниження рівня самостійності здобувачів освіти та трансформації ролі викладача, що потребує збереження балансу між технологічними інноваціями та гуманістичними засадами освіти.

Отримані результати підтверджують, що ефективність використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі значною мірою залежить від рівня педагогічного супроводу, сформованості цифрової культури учасників освітнього процесу та впровадження методично обґрунтованих підходів до інтеграції AI-технологій у навчальну діяльність. Установлено, що лише комплексне поєднання технологічних можливостей штучного інтелекту з педагогічною доцільністю, етичними принципами та забезпеченням академічної доброчесності дозволяє досягти позитивних результатів у підвищенні якості освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в розробленні педагогічних умов ефективного використання технологій штучного інтелекту в

освітньому процесі закладів вищої освіти, створенні адаптивних моделей дистанційного навчання з використанням AI, а також у дослідженні впливу інтелектуальних систем на формування цифрової та AI-компетентності здобувачів освіти.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Гарань Н., Осика М., Мяофен Л. (2024). Практичні аспекти використання технологій штучного інтелекту під час фахової підготовки здобувачів закладу вищої освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 1(105). 151–162. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(105\)2024.306951](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(105)2024.306951)

Гарань, Н., Сипченко, О. (2025) Вплив цифрової тривожності на ментальне здоров'я та академічну продуктивність здобувачів в умовах дистанційного навчання. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2 (108). 136–148. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.2\(108\)2025.339826](https://doi.org/10.31865/2077-1827.2(108)2025.339826)

Концепція державної цільової науково-технічної програми з використання технологій штучного інтелекту в пріоритетних галузях економіки на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.04.2024 р. № 320-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-2024-%D1%80#Text>

Олексюк, В. П., Спірін, О. М., Іванова, С. М., Мінтій, І. С., Вакалюк, Т. А., & Кільченко, А. В. (2025). Огляд досвіду використання штучного інтелекту для розвитку цифрової компетентності науково-педагогічних працівників. *Збірник наукових праць "Information Technologies in Education" (ITE)*, (58), 148–158. <https://doi.org/10.14308/ite000806>

Спірін, О., Коломієць, А., Громов, Є., Жовнич, О., Коломієць, Д., & Кушнір, О. (2025). Використання інструменту Deep Research AI в педагогічній і науково-педагогічній діяльності. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 110(6), 271-293. <https://doi.org/10.33407/itlt.v110i6.6240>

Bodnenko, D. M., Hlushak, O. M., Hrysenko, M. V. and Lokaziuk, O. V. (2025). Experience of the COUL project in Ukrainian higher education: AI integration into educational process. *CEUR Workshop Proceedings*. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-4096/paper6.pdf>

Cukurova, M., Luckin, R. and Kent, C. (2019) Impact of an Artificial Intelligence Research Frame on the Perceived Credibility of Educational Research Evidence. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 30, 205-235. <https://doi.org/10.1007/s40593-019-00188-w>

Garzón, J., Patiño, E., & Marulanda, C. (2025). Systematic Review of Artificial Intelligence in Education: Trends, Benefits, and Challenges. *Multimodal Technologies and Interaction*, 9(8), 84. <https://doi.org/10.3390/mti9080084>

Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning. Center for Curriculum Redesign. URL: <https://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/AIED-Book-Excerpt-CCR.pdf>

Ifenthaler, D., Yau, J.YK. (2020). Utilising learning analytics to support study success in higher education: a systematic review. *Education Tech Research Dev* 68, 1961–1990 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09788-z>

Kasneci, E., et al. (2023). ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *Learning and Individual Differences*, 103.

<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102274>

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). OECD framework for the classification of AI systems: A tool for policy makers. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/cb6d9eca-en>

Sallam, M. (2023). ChatGPT Utility in Healthcare Education, Research, and Practice: Systematic Review on the Promising Perspectives and Valid Concerns. *Healthcare*, 11(6), 887. <https://doi.org/10.3390/healthcare11060887>

UNESCO. (2021). Artificial intelligence in education: Guidance for policy-makers. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000376709>

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(39). <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>

REFERENCES

Haran N., Osyka M., Miaofen L. (2024). Praktychni aspekty vykorystannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu pid chas fakhovoi pidhotovky zdobuvachiv zakladu vyshchoi osvity. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 1(105). 151–162. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(105\)2024.306951](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(105)2024.306951) [in Ukrainian].

Haran, N., Sypchenko, O. (2025) Vplyv tsyfrovoy tryvozhnosti na mentalne zdorovia ta akademichnu produktyvnist zdobuvachiv v umovakh dystantsiinoho navchannia. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 2 (108). 136–148. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.2\(108\)2025.339826](https://doi.org/10.31865/2077-1827.2(108)2025.339826) [in Ukrainian].

Kontseptsiiia derzhavnoi tsilovoi naukovo-tekhnichnoi prohramy z vykorystannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu v priorytetnykh haluziakh ekonomiky na period do 2026 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.04.2024 r. № 320-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Oleksiuk, V. P., Spirin, O. M., Ivanova, S. M., Mintii, I. S., Vakaliuk, T. A., & Kilchenko, A. V. (2025). Ohliad dosvidu vykorystannia shtuchnoho intelektu dlia rozvytku tsyfrovoy kompetentnosti naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv. *Zbirnyk naukovykh prats "Information Technologies in Education" (ITE)*, (58), 148–158. <https://doi.org/10.14308/ite000806> [in Ukrainian].

Spirin, O., Kolomiiets, A., Hromov, Ye., Zhovnych, O., Kolomiiets, D., & Kushnir, O. (2025). Vykorystannia instrumentu Deep Research AI v pedahohichnii i naukovo-pedahohichnii diialnosti. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 110(6), 271-293. <https://doi.org/10.33407/itlt.v110i6.6240> [in Ukrainian].

Bodnenko, D. M., Hlushak, O. M., Hrysenko, M. V. and Lokaziuk, O.V. (2025). Experience of the COUL project in Ukrainian higher education: AI integration into educational process. *CEUR Workshop Proceedings*. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-4096/paper6.pdf>

Cukurova, M., Luckin, R. and Kent, C. (2019) Impact of an Artificial Intelligence Research Frame on the Perceived Credibility of Educational Research Evidence. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 30, 205-235. <https://doi.org/10.1007/s40593-019-00188-w>

Garzón, J., Patiño, E., & Marulanda, C. (2025). Systematic Review of Artificial

Intelligence in Education: Trends, Benefits, and Challenges. *Multimodal Technologies and Interaction*, 9(8), 84. <https://doi.org/10.3390/mti9080084>

Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning. Center for Curriculum Redesign. URL: <https://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/AIED-Book-Excerpt-CCR.pdf>

Ifenthaler, D., Yau, J.Y.K. (2020). Utilising learning analytics to support study success in higher education: a systematic review. *Education Tech Research Dev* 68, 1961–1990 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09788-z>

Kasneci, E., et al. (2023). ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education. *Learning and Individual Differences*, 103, 102274. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102274>

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). OECD framework for the classification of AI systems: A tool for policy makers. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/cb6d9eca-en>

Sallam, M. (2023). ChatGPT Utility in Healthcare Education, Research, and Practice: Systematic Review on the Promising Perspectives and Valid Concerns. *Healthcare*, 11(6), 887. <https://doi.org/10.3390/healthcare11060887>

UNESCO. (2021). Artificial intelligence in education: Guidance for policy-makers. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000376709>

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(39). <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено теоретичне осмислення проблеми використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Актуальність дослідження зумовлена стрімкою цифровою трансформацією освітнього середовища, зростанням ролі інтелектуальних цифрових інструментів та необхідністю підвищення якості, ефективності й адаптивності освітнього процесу в сучасних соціально-політичних умовах. У роботі проаналізовано сутність поняття «штучний інтелект» відповідно до міжнародних і національних підходів, визначено його функціональні можливості в освітній діяльності та окреслено потенціал використання у дистанційному навчанні.

У межах дослідження узагальнено основні напрями застосування технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти, зокрема персоналізацію навчання, автоматизацію оцінювання, підтримку навчальної діяльності, аналітику та прогнозування освітніх результатів, розвиток інтерактивного освітнього середовища, а також формування цифрової та AI-компетентності здобувачів освіти. Обґрунтовано, що використання AI-технологій сприяє підвищенню мотивації, індивідуалізації освітніх траєкторій та оптимізації організації навчального процесу, особливо в умовах дистанційного формату.

Авторами визначено ключові недоліки та виклики впровадження технологій штучного інтелекту, серед яких недостатній рівень цифрової

компетентності здобувачів освіти, складність критичного оцінювання результатів, згенерованих AI-системами, ризику академічної недоброчесності, обмеженість алгоритмічних моделей, а також етичні, технічні та організаційні проблеми. Зазначено, що ефективне використання штучного інтелекту в освітньому процесі потребує комплексного підходу, який передбачає поєднання інноваційних можливостей технологій із педагогічним супроводом, розвитком цифрової грамотності та дотриманням принципів академічної доброчесності.

Узагальнення результатів дослідження дозволило констатувати, що інтеграція технологій штучного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти за умови педагогічно виваженого впровадження сприяє підвищенню якості навчання, розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та формуванню готовності здобувачів освіти до професійної діяльності в умовах цифрового суспільства.

Ключові слова: цифровізація освіти, цифрова компетентність, здобувачі вищої освіти, штучний інтелект, технології штучного інтелекту, освітній процес, заклад вищої освіти, дистанційне навчання.

Дата надходження статті до видання: 27.04.2026 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.05.2026 р.

Дата публікації: 29.05.2026 р.

УДК 378.015.311:005.73]:372.2.091.113:165.321

DOI 10.31865/2077-1827.2(110)2026.361515

FORMATION OF THE MANAGEMENT CULTURE OF THE FUTURE HEAD OF A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION: EMPIRICAL STAGE OF RESEARCH

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ЕМПІРИЧНИЙ ЕТАП ДОСЛІДЖЕННЯ

Софія Довбня

кандидат педагогічних наук, доцент

E-mail: s.o.dovbnya@npu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2882-4680

Український державний університет
ім. Михайла Драгоманова, Україна

Sofia Dovbnya

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,

E-mail: s.o.dovbnya@npu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2882-4680

Dragomanov Ukrainian State
University, Ukraine

© Софія Довбня, Вікторія Слюсар, Галина Шелепко, 2026
